

UNA MENA D'ATZAR MIRACULÓS

Vaig conèixer en Juan Rulfo l'any 1942, a Ciutat de Mèxic. No sé pas si puc dir que ell em va conèixer a mi, perquè en aquella època Juan Rulfo era un jove introvertit, silenciós, amb un posat absent que el mantenia a una certa distància.

El fet s'esdevingué en el transcurs d'una de les reunions que organitzava en Josep Carner, amb el propòsit que entréssim en contacte escriptors catalans i mexicans. El nostre il·lustre poeta havia triat un lloc d'encontre que a mi em semblava una mica insòlit: un distingit calé de te de l'avinguda Madero, el "Lady Baltimore", amb uns refinaments de cervei que em feien sentir inquiet. Jo, tot cigui dit, era molt tímid, em sentia més còmode callant i escoltant que no pas parlant, de manera que aquella primera trobada amb en Rulfo va consistir més en mirades de reüll que no pas en intercanvi verbals. Però com que en Carner encara havia preentat amb un afalac mutu -ens digué que tots dos prometiérem-, puc afirmar que va ésser un moment estimulants. Juan Rulfo encara va trigar uns quants anys a publicar el seu extraordinari "El llano en llamas", però en Carner havia fet gran elogio d'unes narracions que l'escriptor mexicà havia donat a conèixer en una revista editada per la universitat de Jalisco.

Ara: puc assegurar que si, en aquells moments, un futuròlog expert ens hagués anunciat que quaranta-quatre anys després a comptar d'aleshores, en Juan Rulfo i jo figurariem plegats en una exposició de fotografies realitzades per nosaltres dos i que se celebraria a la ciutat de Granollers l'any de gràcia de 1986, ni ell ni jo no ens ho hauríem cregut de cap manera. Ens hauria semblat ciència-ficció pura.

I vet aquí que és millor no fer càbalos precipitades de futur, ni dubtar mai del tot, perquè tot és possible.

Resulta que ens trobem plegats i ben acollits aquí, on Rulfo i jo. No me'n cé avenir, i estic convençut que ell -que desgraciadament ja no ens pot acompanyar amb la seva presència física- també es quedaria de pedra.

En Juan Rulfo, en una etapa llarga de la seva vida, va ésser un alt funcionari de l'institut indigenista de Mèxic. Va aprofitar el seu càrrec per a obtenir una colla de fotografies d'interès documental i antropològic, d'un valor permanent. He de confessar que em dóna volta i mitja, perquè per a mi la fotografia -que m'apassiona- ha estat principalment una possibilitat de registrar la crònica familiar. Els organitzadors d'aquesta exposició i en Francesc Català-Roca -que n'ha exercit la supervisió tècnica- són testimonis de la resistència que he oposat a exhibir la meua modestíssima obra fotogràfica. Al final, em van convèncer que les cròniques familiars, en imatges, també aporten coneixement a la història. És en aquest sentit que demano indulgència, comptant amb que la bona fe i la bona voluntat solen ésser apreciades.

Pere Calders